

чином, за добу хворі отримували додатково 170 гр. рослинного білка.

Хворі були розподілені на 2 групи – основну (30 осіб) і контрольну (24 пацієнта). Хворі основної групи отримували 5 АМБП і додатково до харчового раціону – соєві продукти. Хворі контрольної групи отримували лише АМБП. В основній групі було 20 (66,6 %) хворих з інфільтративним і 10 (33,4 %) – із дисемінованим туберкульозом; у контрольній групі відповідно 18 (75,0 %) і 6 (25,0 %). Хворі обох груп були репрезентативні.

Аналіз даних морфологічних досліджень крові виявив через 1 місяць лікування у 50 % хворих основної групи нормалізацію гемограми (насамперед зменшення лейкоцитозу, лівобічного зсуву молодих лейкоцитів, зростання кількості лімфоцитів та моноцитів, зменшення явищ анемії), тоді як у контрольній групі це спостерігалося лише у 20 % хворих.

В отриманих біохімічних показниках крові у хворих обох груп були виявлені наступні зміни: зменшення середнього рівня білірубіну як загального, так і прямого та непрямого в основній групі і лише прямого – у контрольній; зменшення активності трансаміназ (АЛТ, ГГТ), α -амілази, СРБ та сіалових кислот і збільшення рівня загального білка в основній групі на відміну від контрольної групи.

Таким чином, соєві продукти при додатковому вживанні їх у раціоні харчування на фоні АМБП хворих на туберкульоз прискорюють процеси детоксикації організму, позитивно впливають на функціонально-структурний стан печінки, зменшуючи синдроми цитолізу, холестазу та мезенхімально – запальної реакції.

Надійшла до редакції 26.11.2008

УДК 616.24.-002.5-07-085:578.828.6.001.6

- Л.А. Савельєва, лікар-магістр каф. інфекц. захвор., фтиз. і пульмон.
- Медичний Інститут Української асоціації народної медицини, м. Київ

АНТИМІКОБАКТЕРІАЛЬНА АКТИВНІСТЬ АРНІКИ ЛІКАРСЬКОЇ ТА ЇЇ ВИКОРИСТАННЯ ПРИ ТУБЕРКУЛЬОЗІ

В останні роки знизилася ефективність лікування туберкульозу. Серед причин зниження ефективності antimікобактеріальної терапії є недостатнє застосування високоактивних патогенетичних лікарських засобів, а також наявність супутньої патології.

Важоме місце у патогенетичній терапії туберкульозу посідають засоби і методи народної медицини, зокрема фітотерапія.

Для успішного лікування туберкульозу важливою є розробка і впровадження лікарських засобів, створених на основі малотоксичних біологічно-активних речовин рослинного походження.

Метою клінічних випробувань було вивчення antimікобактеріальної активності арніки лікарської та можливого використання її при туберкульозі.

Об'єктом дослідження слугувала арніка лікарська, анимікобактеріальну активність

якої вивчали проти стандартного лабораторного штаму МБТ H₃₇R_v in vitro у рідкому поживному середовищі Проскауера-Бека (до якого єх темпроге додавалась коняча сироватка в об'ємі 10 %) за методом серійних розведень кожної окремої субстанції в діапазоні відповідних концентрацій. Досліди повторювали тричі. Для отримання розведень досліджуваної субстанції останню спочатку подрібнювали у стерильній ступці, дезінфікували етиловим спиртом і до неї додавали певну кількість стерильної дистильованої води. Отримане розведення містило відповідну кількість субстанції, яка виражалась у мг/мл. З нього робили серійні розvedення від 500 до 0,1 мкг/мл. Середовище Проскауера-Бека розливали у стерильні пробірки, в які додавали розведення досліджуваного субстрату: найбільше, яке ще затримувало

ріст плівки МВТ, і його мінімальну інгібуючу (пригнічувальну) концентрацію (МІК).

Арніка лікарська проявила низьку антимікобактеріальну активність, затримуючи ріст лабораторного штаму МВТ H₃₇R_v у концентрації 125-500 мкг/мл.

Таким чином, арніка лікарська має низьку антимікобактеріальну активність *in vitro*, МІК якої - 125 мкг/мл, що слід брати до уваги практичним лікарям.

Надійшла до редакції 26.11.2008

УДК 615.322:582.734.6

- Т.В. Джан, асист. каф. фарм. хімії та фармакогнозі
- Медичний Інститут Української асоціації народної медицини, м. Київ

ВИЗНАЧЕННЯ ВМІСТУ ДУБИЛЬНИХ РЕЧОВИН У ПЛОДАХ ХЕНОМЕЛЕСУ

У зв'язку зі зростанням захворювань населення, викликаних забрудненням навколошнього середовища, особливої актуальності набуває вивчення культивованих рослин, багатих на речовини адаптогенної, антимутагенної, імуномодулюючої, гепатопротекторної дії. Одним із перспективних джерел таких речовин є плоди хеномелесу *Chaenomeles speciosa* (Sweet.) Nak., які характеризуються високим вмістом дубильних речовин, флавоноїдів, органічних кислот, пектинів, вітаміну С.

Метою даної роботи було спектрофотометричне дослідження вмісту дубильних речовин та їх нагромадження у процесі дозрівання у плодах хеномелесу різних сортів. Об'єкти вивчення – плоди хеномелесу сортів, інтродукованих у Національному ботанічному саду НАН України, – «Помаранчевий», «Симоні», «Ніваліс», «Ян», «Каліф», «Святковий» та «Рубра», зібрани в липні, серпні та вересні 2008 року. Для аналізу вмісту дубильних речовин проводили екстракцію плодів хеномелесу водою при нагріванні на киплячій водяній бані (співвідношення сировини та екстрагенту 1:250), після чого вимірювали оптичну густину одержаних розчинів на спектрофотометрі Hewlett Packard 8453 у кюветі з товщиною шару 10 мм. Вміст суми дубильних речовин визначали в перерахунку на катехін, оскільки максимуми поглинання в УФ-спектрах досліджуваних витягів знаходяться при 280 ± 2 нм, що відповідає максимуму поглинання розчину стандартного зразка катехіну.

У результаті проведених досліджень установлено, що сумарний вміст дубильних речо-

вин у плодах хеномелесу, зібраних у липні місяці, коливається від 6,46 % (сорт «Ян») до 15,91 % (сорт «Рубра») у перерахунку на катехін. У процесі дозрівання вміст дубильних речовин поступово зростає у плодах всіх сортів хеномелесу, наприклад, для плодів сорту «Ян» від 6,46 % у липні місяці до 8,40 % у серпні та 10,04 % у вересні місяці (тобто, на 155 % від початкового вмісту); для плодів хеномелесу сорту «Святковий» – від 10,85 % у липні місяці до 11,95 % у серпні та 12,69 % у вересні місяці (що складає 117 % від початкового вмісту). Таким чином, вміст дубильних речовин у плодах хеномелесу, інтродукованих у Києві сортів, у процесі дозрівання поступово зростає, що, очевидно, пов'язано з захисною функцією дубильних речовин від пошкодження комахами та передчасного поїдання тваринами. Значне нагромадження дубильних речовин у вересні 2008 р. також може бути пояснене як реакція пристосування рослин хеномелесу до умов сухого та жаркого літа. Різниця у вмісті та нагромадженні дубильних речовин, вірогідно, пов'язана з різними термінами початку вегетації різних сортів хеномелесу.

Таким чином, спектрофотометричним методом визначений вміст суми дубильних речовин та їх нагромадження у процесі дозрівання у культивованих сортів хеномелесу.

Надійшла до редакції 23.01.2009

